

به نام خدا

درس: ادبیات فارسی اداره‌ی کل آموزش و پرورش استان خراسان شمالی تاریخ آزمون: ۹۹ / ۱۰ /
پایه: دوازدهم اداره‌ی آموزش و پرورش شهرستان بجنورد زمان: ۲۸ دقیقه
رشته: کلیه‌ی رشته‌ها دبیرستان تیزهوشان شهید بهشتی ساعت:
نام و نام خانوادگی: توجه: سوالات (۱) نمره‌ای و سوالات (۵) نمره‌ای طراح: امین

الف) تشریحی

۱. در بیت «هرزه داند روان بیننده / آفرین جز به آفریننده» نقش کلمات تعیین شده چیست؟
۲. در ترکیب «نالهای گریه‌آلود آن امام بزرگم» به ترتیب چند ترکیب وصفی و چند ترکیب اضافی دارد؟ (ذکر عدد کافی است). وصفی تا اضافی تا
۳. در عبارت زیر کدام کلمه وابسته‌ی وابسته است و کدام نوع وابسته‌ی وابسته؟ (یک مورد).
«دیوارهای کهن روم که هنوز طاق ضربی دروازه‌های آن باقی است»
۴. کلمه‌ی «همت» و «نفس» در دوبیت زیر معنا و مفهوم یکسانی دارند.
 ص غ
همتم بدرقه‌ی راه کن ای طایر قدس که دراز است ره مقصد و من نوسفرم
آیین طریق از نفس پیر مغان یافت آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند
۵. بیت «غیبت نکرده‌ای که شوم طالب حضور / پنهان نگشته‌ای که هویدا کنم تو را» آرایه‌ی اسلوب معادله دارد.
 ص غ
۶. در بیت «مکر او معکوس و او سرریز شد / روزگارش برد و روزش دیر شد» هم «و» عطف وجود دارد و هم «و» ربط همپایه‌ساز.
 ص غ
۷. در بیت «تو مشت درشت روزگاری / ازگردش قرن‌ها پس افکند» پس افکند یعنی: پس افکننده.
 ص غ
۸. در بیت «به یک دست ایوان یکی طاق دید / ز دیده بلندی او ناپدید» طاق یعنی
۹. کدامین خوانش کلمات مشخص شده در ابیات زیر درست است؟
الف. تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضِماد / ضَماد / ضَماد کردند
- ب. هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید (مفرّح / مفرّح) ذات.

۱۰. در کدام عبارت تضمینی از شعر حافظ صورت گرفته است؟
 الف. مزینان از هزار و صدسال پیش، هنوز بر همان مهر و نشان است که بود.
 ب. سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد و دیوانگی عشق بر همه عقل‌ها افزون آید.
۱۱. واژه‌ی معادل «سیر شبانه» و «مکان درس گفتن» را در درس نهم (کویر) بیابید.
۱۲. «همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار» سرگشته یعنی
۱۳. در بیت زیر کدام اسم به قرینه‌ی لفظی حذف شده است.
 دل اگر خداشناسی، همه در رخ علی بین به علی شناختم من به خدا قسم خدا را
۱۴. در گروه‌های اسمی زیر کدام گروه اسمی غلط املائی دارد؟
 هتّاکِی در مطبوعات - در حوزه‌ی درس استاد - کارگذاشتن مین
۱۵. در عبارت «یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد» منظور از جمله‌ی مشخص شده چیست؟
۱۶. در بیت زیر، شاعر از مخاطب خود توقع دارد که به (کیفیت / کمیت) عمل توجه کند.
 گفت: «می بسیار خوردی، زان چنین بی خود شدی / گفت: «ای بیهوده‌گو حرف کم و بسیار نیست»
۱۷. در بیت زیر، «ترشدن» کنایه است از
 یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی
۱۸. با توجه به درس نی‌نامه، هریک از ویژگی‌های زیر در بیت چندم این درس دیده می‌شود.
 الف. حواس ظاهری قادر به درک درد نی نیست.
 ب. عشق محرک همه‌ی موجودات است.
۱۹. «مما ت بی عشق می‌یاب» یعنی
۲۰. «كشَف الدّجی بجمالِه» یعنی

(ب) تستی

۲۱.

در کدام بیت غلط املایی وجود دارد؟

- ۱) نشاط غنا در من آور پدید
۲) هر که در طالعش فراغ افتاد
۳) دل ما به دور رویت ز چمن فراغ دارد
۴) با فراق چند سازم برگ تنهاییم نیست
- فراغت دهم زان چه نتوان شنید
سایه او از او کنار کند
که چو سرو پاییند است و چو لاله داغ دارد
دستگاه صبر و پایاب شکیباییم نیست

۲۲.

چند بیت از ابیات زیر با بیت «عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را/ سیل یکسان می کند پست و بلند راه را» تناسب دارد؟

- الف) عشق یکسان ناز درویش و توانگر می کشد
ب) در دایره عشق قدم نه که در آن خط
پ) به کمال عشق بازان نرسند خود پرستان
ج) بنام به بزم عشق که آن جا
د) خوش است صحبت شاه و گدا به خلوت انس
- این ترازو سنگ و گوهر را برابر می کشد
یک نقطه تو را فاصله با شاه و گدا نیست
به حریم پادشاهی چه محل بود گدا را
گدایی به شاهی مقابل نشیند
تو شاه محترمی با من گدا بنشین
- ۱) چهار
۲) سه
۳) دو
۴) یک

۲۳.

در متن «وجود عاشق از عشق است بی عشق چگونه زندگانی کند؟ حیات از عشق می شناس و مات بی عشق میاب.» با کدام بیت ارتباط معنایی نزدیکتری دارد؟

- ۱) فلک جز عشق محرابی ندارد
۲) ز سوز عشق بهتر در جهان چیست؟
۳) غلام عشق شو کاندیشه این است
۴) کسی کز عشق خالی شد فسرده ست
- جهان بی خاک عشق آبی ندارد
که بی او گل نخندید ابر نگرست
همه صاحب دلان را پیشه این است
گرش صد جان بود بی عشق مرده ست

۲۴.

کدام گزینه با بیت «برکن ز بن این بنا که باید/ از ریشه بنای ظلم برکنند» تناسب ندارد؟

- ۱) ظلم از دل و دست نیرو ببرد
۲) آشیان من بیچاره اگر سوخت چه باک؟
۳) اگر کشد به فلک سر بنای ظلم و ستم
۴) چه حاصل آن که کنی یاد رنج مظلومان؟
- عادل ز زمانه نام نیکو ببرد
فکر ویران شدن خانه صیاد کنید
ضرورت است که آن خانه را خراب کنید
بگوش تا اثر ضالمان دهی بر باد

ترتیب توالی ابیات زیر از جهت داشتن آرایه های «حس آمیزی، حسن تعلیل، اسلوب معادله، تناقض» کدام است؟

الف) ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رخت

آستین بر رخ نهد با دامن تر آفتاب

ب) برای رسیدن چه راهی بریدم

در آغاز رفتن به پایان رسیدم

ج) دل به دست آن نگار شوخ و شنگ افتاده است

طفل بازگوش را آتش به چنگ افتاده است

د) اگر چه جز تلخی از ایام ندید

هر چه خواهی سخنش شیرین است

الف-ج-ب-د

د-الف-ب-ج

د-ج-الف-ب

د-الف-ج-ب

آرایه های بیت زیر کدامند؟

«گردد از دست نوازش پایه معنی بلند

مور را شیرین سخن دست سلیمان کرده است»

۱) کنایه-حس آمیزی-تضاد-مجاز

۲) استعاره-حس آمیزی-مجاز-اسلوب معادله

۳) کنایه-تشخیص-حسن تعلیل-جناس تام(هسان)

۴) استعاره-تلمیح-اسلوب معادله-حسن تعلیل

کدام گزینه از نظر معنایی با بقیه متفاوت است؟

۱) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید

۲) در آتش ار خیال رُخس دست می دهد

۳) سر موییم نظر کن که من اندر تن خویش

۴) غافل ز ذکر حق نشوی فیض یک نفس

مگر از آتش دوزخ بُودش روی رهایی

ساقی بیا که نیست ز دوزخ شکایتی

یک سر موی ندانم که تو را ذاکر نیست

بی ذکر مستدام عبادت بر دوام نیست

شاربشید.